

Пейо Яворов

Нощ

Сам си – и в треска, между тия
оголени стени; вторачен
гъстеещ полумрак наднича,
подава се от всеки кът;
камина без топливо,
отворена – уста готови
проклятие да изрекат.

Затварям пламнали очи
ала напразно – няма сън;
не мозък, а олово сякаш
в разяден череп се разлива...
Възглавието – камък същи
леглото тръне и коприва.

И през прозореца мъглив
из вечерния здрач далеко
блуждае поглед: по небето,
разгонени от буйни вихри,
в безреда облаците бягат.
И струва ми се, че долавям
изпод небесни широти
от някаква зловеща песен
сподавен тътен да ехти.

И чак в душата ми прониква
настръхнал в кътовете мрак.
Аз чезна и се сливам
с мъгли страхотни – задушливи,
на ада сякаш из недрата
стихийно блъвнали във мене.

Ей вгъва се небо далечно,
И облаци бучат и бягат,
и пак халосано назад
повръщат се... В глава
ни миг остава вихра мисъл,
в душата хаос и тревога.
Не песен слушам! – а зловещо
ехтят отчаяни въздишки
и гладни плачове, и диви

поемни писъци... Блести
 размахан бич от скорпиони,
 звънят окови-железа.

И мъка, знойна мъка нокти
 в сърцето ми забива.
 А съвест гризе,
 като че някога ръка
 въз клета майка съм подигнал
 сестра продал, от страден брат
 лице отвърнал безучастно...

Прости, родино триж злочеста,
 прости разблудното си чадо.
 Ще бъда твой! Кълна се, майко,
 Кълна се в хилядите рани
 на твоята снага разбита;
 кълна се и в мечтите твои
 за бъдещност честита:
 с кръвта си кръст ще начертая
 от Дунав до Егея бял
 и от Албанската пустиня
 до черноморските води!
 И тоя кръст на дух свободен
 всегашния ще бъде път:
 за гения ти все по него
 разкошни лаври ще растат...
 Макар и слаби, пак десница
 ще може – ето... А това –
 вериги! Кой ли и защо,
 кога ли ме е оковал?
 Повия ли се, тъй боли,
 тъй стяга - - - - -
 - - - - - А-х, на зло видял се
 злокобен и всегашен сън!
 Звъни в ушите, а сърцето
 ще пукне – бий. В безмълвност
 и тук, притиснала ме гробно,
 и във тъма. С насмешка явна
 дух злобен шепне и повтаря
 мечти продадени отдавна
 за къшче хляб... Чернило черно

орисници ми предвещаха.
И няма никога душа
криле по воля да размаха!

Тъжно ми е. И да има
гърди – гърди си да притисна,
сърце, що с моето съгласно
да бий и чезне! Аз тогава
набрани сълзи бих изплакал,
олекнало ми би тогава.

През тъмния прозорец
едва се мярна зрак-звездица
и пак зад облага изчезна.
В живота свой
и аз една звездица имах.
И тя, уви,
така изчезна... А сега
напусто спомням: ще ли вече
на бедствията сред мъглите
повторно тя да се вести?
А кой ли чука? Влез... Но ти ли,
мечта на моите мечти,
но ти ли си – и в тоя час
отиде? Изплашена си ти
и морна. Таз окъсана одежда...
Разплетени коси; нозете кални...
Ръце премръзнали; лицето
и в сълзи, и в петна от рани...
Избягала! Неволя черна
за смел подем те окрили;
кажи ми, вече кой ще може
от днеска да ни раздели?
Ела и в пазвите ми тия
ръце измръзнали пригрей;
в лицето ми горчиви сълзи
ела открий... С целувка жадна
изсмука ща в една минута
събирана през ред години
в гърдите ти отрова люта.
Прегръщай ме, прегръщай силно,
страна до моята допри

и в туй блаженство остави ме
 да чезна... И ще идем ний
 далеч от хората, в гори,
 в море широко: там ще могат
 ни злоба людска, ни закон
 досегна рая ни... Тъп! –
 Защо трепериш? Идат! Но кои?
 Те влазят... Помощ! – – – –
 – – – – – Боже,
 все тая нощ! – все тоя сън.

Но ето бясната фъртуна –
 не тя ли блъскаше отвън!
 И тъй фучи – осмива сякаш
 нерадата ми самота;
 фучи, пророчествува сякаш,
 че тъй ще бъде и докрай.
 И аз да бих сега умрял,
 ни майка няма да ме види,
 ни майка... Пее... Пей ми още!
 Какво? Задрямам бях и, майко,
 стори ми се, че ти над мене
 изтихом пееш. И в детинство
 така ми пееше: и сладко,
 и толкоз тъжно!... А защо
 лице извърщаш? Сълзи, сълзи,
 напразно искаш да ги скриеш
 от мене: зная, ще умра.
 Босилек-цвете
 на хладен гроб ще посадиш
 и не роса ще го пои,
 а твоите горчиви сълзи...
 Ще плачеш ти: „Стани от гроба,
 ела, погинала надеждо,
 ела ме, сине, утеш!“
 И в летен пек, и в зимен мраз
 ще идваш, майко, ще нареждаш,
 ала напразно: прах бездушен,
 ще мога ли да чуя аз?

Ще мине време, гроб сирашки
 в израснал бурен ще заглъхне.

Баща и майка ще заспят
покоен сън; сестри и братя
разпръснат щат се по света,
забрави щат ме. Но една
душа все тайно зарад мене,
ще жали още. В лунна нощ,
когато влюбени зефири
милуват полските цветя
и скрито някъде поточе
в самотност тъжно ромоли,
ще дойде тя – преплетен бурен
полека там ще раздвои,
въз гроба хладен ще припадне.
Последен стон тогаз дълбоко
гърдите и ще разреде,
кръв устните и ще обагри
и гласно тя ще да ридай:
„Пустинен път живота беше,
изминах го едвам;
омразно беше тежко бreme...
Каж ми, чакаш ли ме там?“
Ще възридае и ще пита,
чело склонила до земята;
на ще ли чуя,
но ще ли се откликна аз?

Ще мине век и никой вече
не може мястото показва
за моя прах: пръстта ще бъде
над мене равна... Някой ден
от гръм земя ще затрепери,
от писъци небо ще кълне,
родина ще зове:
„Кръвта ми – смукаха я свои,
месата – гризаха ги чужди,
безсилна съм... въстана силен
и ето робство ме очаква.

Елате живи! Чуйте, мъртви,
дигнете се! Чада обични,
спасете ме!“ – ще призовава...
А кой от мъртвите тогаз

ще чуе нешто,
а кой от тях ще се откликне
и ще ли се подигна аз?

Не искам още да умра!
Тъј рано,
тъј млад – о, нека поживея
за тебе, майко, за родина
и зарад нея... и за нея
в дълбока жал, макар безплодно,
живот останал да премина...

Ала слабеят вече сили,
снага изстива, кочаней,
фурия се над мене спуца,
засмуква устни и не мога,
не мога дих, не мога да поема...

Хиляди крила
размахани повяват хлад:
приятно, леко ми е – тихо
и светло... Не, тъмней
и падам в зинала под мене
страхотна бездна, задух, шум...

Гъмжат чудовища ужасни,
налитат майко! - - - - -
- - - - Но къде съм?
Разсъмнало се. Скреж нашарил
прозорци; голите стени,
привижда ми се, дебнат само
да паднат въз глава – от бол
едвам усещана... Камина
все тъй прозината мълчи
и сякаш дума и не теква
за клетва, най-ужасна клетва!

КРАЙ

Източник: Словото

Публикация

П. К. Яворов, „Събрани съчинения в пет тома“, Български писател, С.1977–1979, под редакцията на К. Куюмджиев

Набирание: Гергана Мечкова и Мартин Митов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7072>]